

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez posebne
naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, neplačani
listi se ne sprejemajo. —

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če se
natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

 V soboto 29. januarja t. l. ob 1/2 12. uri se bo v Mariborski čitalnici v Šramelj-jevi hiši v mestu zbralo več domoljubov slovenskih iz volilnega okraja Maribor - Slov. Bistrica - št. Lenartskega, da se pogovorijo o kandidatu za poslanca v štajerski deželni zbor. Kažejo se že vesela znamenja, vsled katerih smemo trdno upati, da bomo Slovenci združeni delovali.

Svoboda nemško-liberalna in pa nova klosterska postava.

Bilo je l. 1867, ko je našim nemškim liberalcem najbolj veselo cvetela ustavaška pšenica in v klasje vhajala v podobi brezštevilnih paragrafov novih postav. Zraven drugih dobili smo tako zvane državne temeljne postave. Staatsgrundgesetze. V teh beremo: pred postavo so vsi državljani enakopravni — vsak se sme kderkoli naseliti in premoženje imeti — lastnina je nedotakljiva — vsak sme premoženje nabirati in svobodno ž njim razpolagati — hišna pravica je sveta — vsi imajo pravico napravljati društva — vsakemu je zagotovljena popolna svoboda vere in vesti — vsaka postavno priznana cerkev uravnava svoje znotranje zadeve samostalno. — Človek bi sedaj pričakoval, da bode tudi katoliška Cerkva smela svoje znotranje zadeve uravnati samostalno, zlasti da bodo tudi verska društva za proustvoljno in vzajemno življenje po Gospodovih svetih t. j. naši menihi, nune, šolske sestre itd. zamogle povsod naseliti se, premoženje imeti, ž njim svobodno razpolagati, hišno svobodo itd. uživati. Vendar kdor bi od naših liberalcev tako popolno svobodo vere in vesti pričakoval, ta bi se hudo ukanil in goljufal. Katoliški Cerkvi, katoliškim zavodom liberalci ne privošči ne betvice svobode, marveč vedno kuje izjemne postave, kakoršna je na primer ravno nasnovana nova klosterska postava. Ta je prav izjemna postava, čemur

je tudi liberalni minister sam pritrđil. Ona naravnoč v lice bije vsem gori navedenim temeljnim postavam svobodoljubnih ali vsaj svobodocedilnih liberalcev. Turek, Jud, luteran, kalvin, frajmavrer jih svobodno uživa, katoliški menih, franciskan, šolska sestra . . . je izvzeta.

Mnogovrstna društva se smejo snovati; treba je le dotični gospodski pravila predložiti. Če bi pa po obveljavi nove klosterske postave se hoteli pri nas kde naseliti franciskani, šolske sestre itd. potem bi vselej treba bilo posebne nove postave, izdelane od državnega zbora, odobrene od ministrov in podpisane od svitlega cesarja. Toliko posla bi bilo treba, če bi na primer Slov. Bistričani ali Ljutomerčani želeli 3 šolske sestre . . . to se reče, dokler bodo liberalci gospodarili, tečas ne bode mogoče ne edinega samostanskega zavoda kde ustanoviti!

Po naših vseučiliščih, pri železnicah in mnogovrstnih znanstvenih in obrtnijskih družbah je je nastavljenih mnogo tujcev: Lahov, Nemcev, Prusov, Judov . . . Nihče temu veliko ne ugovarja; toda nemško nuno, laškega jezuita, bosenskega trapista sprejeti v avstrijsk samostan, to je prepovedano. Lutrovska družba: Gustav-Adolfverein ima svoje prednike na Pruskem, in je v zvezi s pruskim cesarjem. To se našim liberalcem ne zdi nevarno. Vendar uredno občevanje avstrijskih menihov s svojimi predniki pri rimskem papežu in glavarju katoliške Cerkve, to pa je že grozovito nevarno za obstanek Avstrije in je tedaj ostro prepovedano. Vsak capin sme s svojimi denarji delati, kar hoče: zapiti, zajesti, zapraviti, darovati komurkoli, le samostanu ne. Tukaj mora biti dovoljenje od gospodske. Z denarji smeš sedaj svobodno, tudi oderuško, barantati, vino iz klosterskih kleti dobivljati, toda samostanu izročiti više 3000 fl. na sveta opravila za zveličanje svoje duše brez posebnega dovoljenja od gospodske, tega ne smeš storiti. Vsak kočljari ima hišno pravico; brez sodnijskega ukaza se mu ne sme hiša preiskati. Menihi in nune pa so izvzeti; ti so izročeni politični gosposki, da jih ta kedarkoli pre-

iše od praga do strešja, kakor da bi bili sami tati, tolovaji, puntarji in hudodelniki, pri katerih se je vsak trenutek že znanprej protipostavnih djanj bati. Naposled še nastavlja nova postava vsem kloštrom morilni nož na prsa; liberalna večina dižavnega zbora sklene potrebno postaviti in samostan je zatrt — in tako se lebko pri nas začne kulturna borba po pruskem zgledu vsaki čas in ž njo preganjanje katoliške Cerkve v Avstriji. Pruski frajmavreri so začeli kulturno borbo s kloštersko postavo, s prognanstvom jezuitov; pri nas so se ravno sedaj frajmavreri, čeravno prepovedani, na Dunaju v shodnici: humanitas (človeštvo) popolnem uredili in utaborili in tudi — kloštersko postavo imamo skoro dodelano! Lep sad svobodoljubnosti naših liberalcev!

Občni zbor za stavljenje Slomšekovega spomenika.

(Konec.)

1. Življenje človekovo teče od zibelje do groba, od krstnega kamna do blagoslovljene jame v tihem mirodvoru. Zato tudi hvaležni ljudje povsodi, pri vseh narodih, svojim slavnim rojakom spomenike stavljajo pri rojstnih hišah in na tihih pokopališčih. Naš Slomšek pa že 13 let pogrešajo takih znamenj hvaležnosti in priznanja. Temu se bode letos konec storil. Kapeli na mariborskem mirodvoru, kder Slomšek spijo, se bode vzdala po g. Schulz-u krasno izdelana plošča iz belega marmorja z umetno izrezanim knezoškofijskim grbom in latinskim napisom. Gosp. prof. J. Pajk je sestavil prekrasen napis, a se ni mogel sprejeti, ker so sestavo tega napisa sedanji Mil. knez in škof sebi pridržali. Plošča, ki se bo tudi letos vzdala rojstni hiši v Ponkvi, je iz lepega črnega marmorja z velikim zlatim napisom, da se bo daleč svetel in brati zamogel, n. pr. iz južne železnice, ktera blizo mimo hiše drdra. Napis je slovensk, sestavljen od g. kanonika Kosarja — in sicer z ozirom na slovensko ljudstvo, katero sploh svoje duhovne gospode **viče** in **oniče**. Za spominek pri krstnem kamnu v Ponkvi je č. g. kanonik Glaser velikodušno daroval krasno sliko Slomšekovo na veliki cink — plošči; Slomšek so na njej, kakor da bi bili živi. Okvirje bo iz sivga marmorja. Za napis se vzeme kratek izpisek iz krstnih knjig. — Vsi 3 popisani spomeniki bodo stali 307 fl.

2. Glavni spomenik Slomškov bo stal v presbiteriju stolne cerkve v Mariboru, kar najbolje pristaja prvemu škofu mariborskemu, ki je ovo cerkvo prvi povzdignil do ove časti in jo storil mater in glavo cele škofije. Z odlokom 30. junija 1875 so Mil. knez in škof dali potrebno pismeno dovoljenje. Tudi načrt spomenikov, izdelan po večletnem prijatelju in častilcu rajnega Slomškega, g. Hartlu, arhitektu na Dunaju, je od slavnega kn. šk. konzistorija odobren. Načrt je izdelan v

gotiškem slogu, primernem cerkvi. Spomenik bo 2° in 5' visok, in 1° 5' širok; imel bo 3 predelke; levi in desni za napise, srednji pa za 5½' visoko Slomšekovo podobo iz kararskega marmorja. Gledé izpeljave gotiškega okvirja je g. Schulz v Gradcu predlagal trojni kamen: belo-žolti iz Vinice na Hrvaškem, okorni, sivi kamen iz Ptuj-ske gore in temno-sivi marmor. Prvo okvirje bi stalo 1200 fl., drugo 1400 fl., tretje pa — 3300 fl. Zbor se je odločil za prvi kamen.

Zastran Slomšekove podobe bilo je 5 umetnikov ponudnikov. Dunajski umetniki so zahtevali: Gasser 3500 fl., Kundermann 4000 fl., Skelnicki 3000 fl. in Schulz 2100. Naposled bil je pozvan naš slovenski rojak g. Zajc, akademični podobar v Ljubljani. G. Zajc je zahteval 2000 fl. in je kmalu ob novem letu doposlal 24" visok model na ogled in razsodbo. Umetnik nam Slomškega v snežno-beli podobi ne misli pred oči postaviti kot škofa v pontifikalnem oblačilu, ampak kot ljubeznivega učnika in gorečega buditelja slovenskega ljudstva v zgovorni besedi in s spretnim peresom. Zato je podobi podal obleko škofovskega govornika; levica lahko na knjigah sloni, desnica pa je položena na srce, v znak premile ljubezni, katera je za nas Slovence in za naš blagor toliko skrbel, delovala in žrtvovala. Vse to hoče umetnik ogledalcu podobe na misli privabiti in privediti. Moramo reči, da je to srečno izumljena misel ali ideja, vredna umetniške izpeljave. Pogrešano sličnost obraza s Slomškovim portretom bo slavni umetnik podobi gotovo in kmalu dodal!

Ob koncu zborovanja je g. predsednik prebral čestitajoči telegram g. J. Pajka iz Gorice in g. dr. Bleiweissa iz Ljubljane, kar so navzoči s živijo-klici sprejeli. G. dr. Bleiweiss je telegrafiral: čestitam slav. zboru, da hoče nemudoma dognati spomenik Slomšku, biseru naroda slovenskega, kojemu večna slava!

Med tem je dal g. kanonik Glaser na mize postaviti „Slomškovih kaplic“, t. j. vina, ki je prirastlo l. 1846., kedar so Slomšek postali škof, in ki so ga poznej pili kot zdravilo. Z ovo 30-letno zlahtno kaplico je blagi daritelj napil na spomin slavnemu Slomšku in na čast vsem njegovim častilcem.

Sledela je veselica s prelepim petjem in živahno tombolo. Po blizo 5letnem hiranju se je čitalnica zopet probudila. Bodi jej veselica ob priliki zborovanja za Slomškov spomenik veselo proroštvo srečnega novega delovanja!

Gospodarske stvari.

Ormuško hranilno in posojilno društvo.

Novo ustanovljena zadruga dobro napreduje; 20. januarja sem dobil od c. k. okrožne sodnije v Celju odlok od 8. januarja št. 85., da je naša